

2006.g. septembris (18)

Izšķirošais posms tuvojas

Projekta „Klusās rokas” realizācija tuvojas savam izšķirošajam posmam. Pašlaik notiek četru pilotprojektu rezultātu apkopošana. Pēc tam sāksies to analīze speciāli izveidotā ekspertu grupā, kas gatavos priekšlikumus izmaiņām likumdošanā, kas būtiski skar nedzirdīgo cilvēku intereses – it īpaši nodarbinātības, izglītības, dzimumu līdztiesības u.c. jomās. Gada nogalē „Rītausmā” notiks publiska projekta rezultātu prezentācija. Līdztekus tam notiek arī citas saistošas aktivitātes – sadarbība un pieredzes apmaiņas kontakti ar starptautiskiem partneriem abpusēju vizīšu laikā. Septembra beigās – oktobra sākumā Rīgā studiju vizītē ieradīsies līdzīgas ievirzes EQUAL projektu realizētāji partneri no Slovākijas, Vācijas, Čehijas. Viņiem būs iespēja vērot arī plašo koncertu Kongresu namā un pabūt Latgales reģiona biedrībās Daugavpilī un Rēzeknē. Jauniešu organizācijas „Efraims” darba grupa novembra sākumā dosies uz Slovākiju. Bet speciālistu grupas, kas pētī likumdošanu un nepieciešamās izmaiņas pulcēsies vienas nedēļas nodarbībām nometnē Jūrmalā. Tas viss notiks vēl šogad, bet 2007.gada pirmajā pusē sāksies noslēdzošais posms – projekta rezultātu praktiskā iedzīvināšana sadarbībā ar pašvaldībām, valdību un likumdevējiem.

Pilotprojekts darbībā

Mācījās, lai mācītu citus

S.Gerenovska, pilotprojekta vadītāja

Rēzeknes RB īstenotā pilotprojekta „IT iespēju izmantošana depresīvajos rajonos – nedzirdīgo elastīgām darba formām” gaitā nedzirdīgie ir apmācīti lietot mūsdienīgās informāciju tehnoloģiju ierīces (IT) un ieguva pamatzināšanas par to, kā gatavot un vadīt jaunus projektus.

Uz šīs apmācību bāzes top sistēmapraksts nedzirdīgo diskriminācijas mazināšanai IT apgušanā. Pilotprojekta periodā izstrādāts pamatojums nedzirdīgo ģimeņu atgriešanai darba tirgū, nedzirdīgo asistentu nepieciešamībai IT apmācībā nedzirdīgiem kursantiem. Sagatavota nedzirdīgo projekta menedžeru apmācību metodika.

Pilotprojekta ietvaros augustā četrreiz notika akcija “Nāc un piedalies!”, kurā jau apmācītā nedzirdīgo grupa demonstrēja savas spējas un iegūtās iemaņas citiem dalībniekiem. No šīs grupas visaktīvākās bija Līga Pauniņa un Iveta Kraze.

Līga Pauniņa prezentē mācību projektu „Nāc un piedalies”

Viņas bija sagatavojušas mācību projektu ar tādu pašu nosaukumu – „Nāc un piedalies!” un pašas arī novadīja šo projektu, nodrošinot dalībniekus ar izdales un prezentācijas materiāliem, sniedzot informāciju par IT vieglā valodā. Pasākuma noslēgumā viņas veica aptauju, savāca un izanalizēja priekšlikumus, kā arī sniedza gala secinājumus.

Pasākumos kopā piedalījās 24 dalībnieki. Apmācību laikā dalībnieki ieguva pamatiemaņas darbībā ar internetu un mesendžera (MSN) programmu. Viņi izveidoja savu e-pastu, ieguva informāciju par iespēju abonēt skaidrojošos materiālus par IT, internetveikaliem, aizsardzību pret vīrusiem, digitālā fotoaparāta pielietošanu un attēlu saglabāšanu.

Projekta gaitā gūtās iemaņas nedzirdīgie turpmāk varēs pielietot ikdienā, patstāvīgi elektroniski komunicējot ar saviem sarunu biedriem. Prasmes ir pietiekamas, lai apmācītu arī citus nedzirdīgos tādās pašās iemaņās.

Nodarbību laikā dalībniekiem nācās apgūt daudz jaunu lietu mūsdienīgo IT jomā

PĒTĪJUMS: LATVIJAS NEDZIRDĪGĀS CITTAUTIETES. DISKRIMINĀCIJAS SLOGS

Pētījumu veica projekta pētījumu grupa Zigmāra Ungura vadībā. Tā mērķis – apzināt nedzirdīgo Latvijas sieviešu cittautiešu situāciju darba tirgū, sabiedrībā, sadzīvē, lai noskaidrotu integrācijas problēmas un diskriminācijas draudus atšķirīgas nacionalitātes un invaliditātes dēļ. Tā tika iegūta projektam „Klusās rokas” nepieciešamā statistisko bāze un informācija.

Norises principi

Pētījumā bija ietvertas 100 Latvijas nedzirdīgās cittautietes vecumā no 16 gadiem Rīgas un Latgales reģionos, jo citur Latvijā to skaits ir ļoti nenozīmīgs. Katrā reģionā aptaujātas 50 sievietes. Aptaujas anketā 32 jautājumi tika vērsti uz to, lai tiešā vai maskētā veidā noskaidrotu nepieciešamo informāciju. Piemēram, šķietami naivi jautājumi (*Vai jūs zināt, kas ir Aigars Kalvītis? Vai jūs zināt, kas ir Jānis Rainis?*) ļāva noskaidrot nedzirdīgo cittautiešu ieinteresētību un kompetenci Latvijas politikā un kultūrā.

Notika tieša intervija, kurā intervētājs izskaidroja katru jautājumu nedzirdīgo zīmju valodā un pārliecinājās, ka tas ir saprasts. Anketēšana risinājās sabiedriskās vietās, dažādos LNS pasākumos un ar īpašu aptaujāto atļauju – arī dzīvoklī.

Aptauju veica divas pieredzējušas intervētājas: Tatjana Osetrova Rīgas reģionā un Elvīra Čaika Latgales reģionā. Intervētājām obligāts nosacījums darbam bija teicama nedzirdīgo zīmju valodas prasme un pieredze komunikācijā ar

nedzirdīgajiem.

Nacionalitātes dati un profesijas

Abos reģionos visas aptaujātās sievietes pēc nacionalitātes iedalījās šādi: 63 krievietes, 15 polietes, 8 baltkrievietes, pa 4 lietuvietēm un ukrainietēm, pa 1 ebrejietei, gruzīnietei, osetīnietei, gagauzietei, čigānietei, armēnietei.

Tika atzīmēti arī, ko visbiežāk šīs sievietes strādā. Latgalē visvairāk šuvēju (13), arī Rīgas reģionā (8), pārējās strādā par apkopējām, krāsotājām, konditorēm, fasētājām, montāžistēm. Abos reģionos nestrādā apmēram trešdaļa aptaujāto. Pietiekami liels strādājošo skaits Latgales reģionā izskaidrojams ar to, ka vairums nodarbināto sieviešu šeit joprojām strādā par šuvējām bijušajā LNS mācību ražošanas uzņēmumā, kas pārveidots par LNS „Dane”. Tomēr jāatzīmē, ka pat šīm sievietēm visbiežāk nav profesiju apliecināša dokumenta – 88,6 % Latgalē un 60,4 % Rīgas reģionā. Tie ir pilnīgi negaidīti un satriecoši skaitļi. Tas nozīmē, ka lielajam vairākumam nedzirdīgo cittautiešu formāli profesijas nemaz nav un viņu iespējas atrast darbu citos apstākļos un citā reģionā ir ļoti niecīgas.

Cik izglītotas ir sievietes

Tikpat pesimistiska situācija atklājas aptaujāto izglītības ziņā. Latgalē reģionā 96 % nedzirdīgo cittautiešu ir tikai pamata izglītība un nevienai sievietei nav vidējās profesionālās un augstākās izglītības. Bet 3 sievietes Latgalē vispār nav gājušas skolā.

Rīgas reģionā situācija šai ziņā ir mazliet labāka: 48 % ir pamata, 34 % vidējā un 18 % vidējā profesionālā izglītība.

Galvenais faktors, kas kavē profesionālo kvalificēšanos un arodprasmi – valsts valodas vājās zināšanas. To pietiekamā līmenī pārzina tikai tās sievietes, kuras beigušas latviešu skolas. Ja pamata izglītība iegūta citā valstī vai skolā ar krievu mācību valodu, tas faktiski automātiski izslēdz iespēju iegūt profesionālo izglītību, jo nedzirdīgiem cilvēkiem vārdiskās – verbālās valodas apguve ir ļoti apgrūtināta, vairākums nespēj brīvi un pareizi izteikties pat dzimtajā valodā, Latvijas skolās ar krievu mācību valodu, kurās nedzirdīgie jaunieši iegūst pamata un vidējo izglītību, valsts valodas apmācība ir nepieļaujami zemā līmenī.

Tomēr pašu nedzirdīgo cittautiešu vēlme apgūt latviešu valodu ir ievērojama: to gribētu darīt 54,3 % Latgalē un 43,5 % Rīgas reģionā. Viņas atzīst, ka latviešu valodas neprasmē ir nopietns šķērslis, lai mācītos šādosursos, arodskolās utt. Iespējams tāpēc šīs sievietes vairākumā nolēmušas sūtīt savus bērnus latviešu skolā. Šī jautājuma izlemšana ir saistīta arī ar ģimenes apstākļiem. Jauktā ģimene 38,6 % veidojas Latgalē un 56 % Rīgas reģionā. Draugi latvieši ir 86 % aptaujāto abos reģionos, bet 14 % ar latviešiem nedraudzējas.

Tomēr vairums atzīst, ka latviešu valodā sazināties iznāk daudz, pie tam visbiežāk sadzīvē.

Lielākā daļa – LR pilsones

Aptaujāto nedzirdīgo cittautiešu vidū 72 % ir LR pilsones, 27 % ir nepilsones, bet 1 % ir citas valsts pilsonības.

Iegūt LR pilsonību galvenokārt traucē neticība, ka spēs nokārtot eksāmenus (37,9%). Gandrīz trešdaļa (27%) uzskata, ka var iztikt bez tās.

Maza interese par valsti, kur dzīvo

Dažas atbildes ļoti labi atklāja pašu nedzirdīgo cittautiešu vēlmes un ieinteresētības pakāpi integrēties Latvijas politiski sabiedriskajā un kultūras vidē. Politiskajiem notikumiem Latvijā seko līdzīgi tikai 50,4 % no visām aptaujātajām, bet 44,6 % vairāk interesējas par notikumiem Krievijā, savukārt 5 % – par politiskajiem notikumiem savā izcelsmes valstī. 37 % no visām aptaujātajām nezina, kas ir Jānis Rainis un 29 % nevar pateikt, kas ir Aigars Kalvītis. Tas liecina, ka ļoti lielai daļai cittautiešu trūkst dziļākas intereses par valsti, kurā viņas dzīvo.

Secinājums: pētījuma mērķgrupa vāji integrējusies sabiedrībā pašu motivācijas trūkuma dēļ. To apliecina arī nepārprotamās atbildes uz tieši uzdotu jautājumu: vai izjūtat ikdienas dzīvē pret sevi citādu attieksmi tikai tāpēc, ka esat cittautiete? Ar „nē” atbildēja 92 % Latgales un 60 % Rīgas reģionā aptaujāto.

Aptaujātās min tikai nenožīmīgus gadījumus: kādu pārpratumu valodas

nezināšanas dēļ, kādu sadzīves strīdā nevietā pateiktu vārdu... praktiski gadījumus, kurus nevar uzskatīt par tīšu diskrimināciju.

Te var izvirzīt jautājumu: ja nedzirdīgajām cittautietēm ir diezgan sarežģīti integrēties lielajā sabiedrībā un dzīvot līdzīgi notikumiem valstī, tad kā ir ar vietējo nedzirdīgo sabiedrību? Kā zināms, katrai nacionalitātei arī zīmju valoda ir atšķirīga, tāpēc tika noskaidrots, ka 38 % Latgales un 28,3 % Rīgas reģionā aptaujāto labprāt apmeklētu speciālus zīmju valodas kursus, lai labāk apgūtu latviešu zīmju valodu. Tas vērtējams kā augsts rādītājs, jo parasti zīmju valoda bez problēmām tiek apgūta praksē, ikdienā.

Tāpat daudzas piedalās Latvijas Nedzirdīgo savienības rīkotajos pasākumos – abos reģionos kopā 70 %. Var droši uzskatīt, ka integrēšanās vietējā nedzirdīgo sabiedrībā nerada nekādas problēmas un notiek daudz intensīvāk.

Problēmpunkti

Kopumā aplūkojot pētījuma rezultātus, var izvirzīt šādas risināmās problēmas:

- Ļoti zems izglītības līmenis;
- Profesijas trūkums;
- Vājas latviešu valodas zināšanas, kas traucē apgūt profesiju, un iegūt informāciju par iespējām darba tirgū;
- Vāja motivācija integrēties sabiedriski politiskajā un kultūras vidē;
- Zema motivācija strādāt.